

UNIVERSITY OF MINNESOTA

Twin Cities Campus

Department of Educational Policy and Administration

College of Education and Human Development

*330 Wulling Hall
86 Pleasant Street S.E.
Minneapolis, MN 55455-0221*

*Office: 612-624-1006
Fax: 612-624-3377
<http://education.umn.edu/EdPA>*

10. srpna, 2008

Vazeny pan Doc. PhDr. Jaroslav Kota
Predseda OR
Filosoficka Fakulta Karlovy Univerzity
Praha

Vazeny pane Docente,

Odpovadam na Vas dopis ze dne 14. srpna, c.j. 274/ODV, v kterem jste me ustanovil openentem disertacni prace pani Evy Janebove. Dekuji Vam za tuto cest, a za prilezitost se ucastnit aktivne akademickyh procesu na Karlove Univerzite. Soucasne Vam podavam svuj posudek o teto disertacni praci, kterou jste me poslal v priloze na CD.

Nez dojdu k memu posudku, rad bych Vas pozadal o trpelivost s mou rezavou cestinou, a s tim, ze nemam na svem pocitaci ceske diakrticke znamky; i kdybch je me, trvalo by me to asi vecnost nez bych se naucil je pouzít. Moje cestina neni jen jediny duvod proc mam potize se vyjadrít. Nejvetsi problem je v tom, ze jsem se naucil vsechny termíny a teorie jen v anglictine, a nejsem si jist jestli jsou vseobecne zname v Ceske Republice. Jestli rozumim pani Janebove, tomu asi tak neni. Proto jsem uvítal moznost s ni pracovat, protoze me to dalo moznost se seznámit s obsahem ceskeho vedeckeho zivota v tomto oboru.

Jak je zvykem zde v Americe, rad bych zacal svuj posudek tím, jak znam pani Janebovou osobne. Pred nekolika lety jsme zde meli na stazi pani Docentku Hanu Kasikovou, s kterou jsem zustal ve styku behem mych castych navstev v Republice jako Honorarni Konzul Ceske Republiky, kterou funkci jsem zastával az do minuleho cervna. Kolegyne Kasikova me doporučila pani Janebovou jake její aspirantka s prosbou ji pomoci s praci ktera spada do meho oboru. To jsem rad udelal, stejne tak, jak jsem pomahal ceskym studentum, a nabídl jsem pani Janebove honorarni místo jako "Research Fellow" na nasi univerzite behem zimního semestru minuly rok. Tento titul sice neplatil zadne stipendium, ale umožnil pani Janebove byt členem nasi katedry kde měla svou vlastní kancelar s pocitacem, telefonem, pristupem k internetu, pristupem ke vsem knihovnam nasi university, blízkost ke vsem členum naseho profesorskeho sboru, a moznost navstívit jakekoliv prednasky o ktere se zajímala – bezplatne.

Pani Janebova přijela do Minnepolsi/St. Paul v dobe kdy ja jsem byl jeste v Evrope ve Svycarsku, kde jsem mel prednasku na kazdorocnim kongresu Evropske Spolecnosti pro Mezinarodni Vzdelavanai. Zarídl jsem proto aby ji kolegove pomohli se usadit az do te doby kdy se vratim.

Byl jsem skutečně překvapen, když jsem zjistil po svém návratu, že pani Janebova se usadila v novém prostředí tak rychle, že už fungovala skoro od začátku samostatně, navštěvovala přednášky a měla schůzky s několika z našich profesorů. Pracoval jsem v mezinárodním oddělení naší univerzity několik let a vždycky jsme předpokládali, že hostující studenti a vědci potřebují nejméně jeden až dva měsíce než se usadí a začnou fungovat – a to až ke konci jejich návštěv před návratem domů. Pani Janebova začala fungovat okamžitě – a to tak skvěle, že udělala okamžitě velice pozitivní dojem na členy naší katedry. Uvedomil jsem si to hned po svém návratu, a také to na mě udělalo dobrý dojem, že pani Janebova je tak motivována, schopná a nadšená, že je skutečně ideální aspirantkou, jakou my profesori nevidíme velice často. Začala fungovat okamžitě po příjezdu, absorbovala nové znalosti jako houba a využila všechny příležitosti obohatit své znalosti.

Po mém návratu jsem nabídl pani Janebové svou vlastní knihovnu včetně dokumentů a tzv. “fugitive materials, (t.j. primární dokumenty, které nebyly publikovány, jako např. dopisy, zprávy, zápisy ze schůzek, atd), i když měla přístup k celé univerzitní knihovně (se sedmi miliony svazků) a domluvili jsme se scházet se pravidelně. Pokaždé když jsme se setkali, měla pani Janebova připravené otázky, které jasně prokázaly, že je opravdu angažována v obsahu učebny a oboru, že integruje novou znalost s předchozími znalostmi, a že přemýšlí kriticky o všech teoriích a poznátcích, hlavně s ohledem na možnou aplikaci v České Republice. Osobně jsem se vždycky těšil na tyto schůzky, protože mě také angažovali a protože jsem viděl, jak se její akademický zájem rychle vyvíjel. Naše schůzky nebyly typické transfery znalostí od profesora k žákovi – ale vzájemně jsme se učili; pro mě to bylo získávání nových perspektiv o vysokých školách v republice.

Ve svém postavení na Minnesotské Univerzitě jsem pracoval s více než stovkou doktorandských aspirantů, nejen zde, ale v jiných univerzitách v USA a v Japonsku, Australii, Dánsku, Německu, Holandsku a Mexiku. Když dostanu do rukou nové disertační práce, začínám se dívat na bibliografii, která mě informuje o rozsahu práce, o hloubce výzkumu a o tom, co autor možná vynechal. V tomto případě je opravdu neobvykle, že tato kandidátka zvládla tak dobře velice obsirnou sbírku vědeckých prací a dokumentů – a navíc se jí podařilo je integrovat do její celkové práce. Většina našich aspirantů si zvolí více omezená témata, tak aby je mohli zvládnout bez velkých duševních namáhání. Eva Janebova si zvolila tu více komplikovanou cestu, když se rozhodla zkoumat své téma ve smyslu systematického myšlení. Obával jsem se, že bude mít potíže, ale jak se ukázalo z její disertační práce, zvládla všechny materiály a poznatky nad očekávání velice dobře.

Současné udělala průkopnickou práci v tom smyslu, že otevřela možnost širší debaty o tomto oboru, který je dost nový a zatím špatně porozuměn, i u nás v Americe a v jiných zemích, o kterých mám určité znalosti. Její přehled literatury je pravděpodobně delší a širší než bylo potřeba pro její výzkum, ale vážím si její motivace seznámit širší veřejnost s tímto oborem, který zatím nepronikl do hloubky akademického myšlení v České Republice. V tomto smyslu je její práce nejen průkopnická, ale časová, protože se jedná o budoucnost univerzit tak, jak je známe. Pani Janebova se jasně snaží představit tento obor do akademického diskursu, nejen teoreticky, ale také prakticky, protože většina pojmů a

teorii mají praktické důsledky v tom co učíme, jak to učíme, co studenti znají, co mají znát, a jak to mají znát. Chtl jsem její práci pečlivě několikrát tak, abych se také přesvědčil, že skutečně cituje všechny reference které uvádí v přehledu literatury. Jsem přesvědčen že tomu tak je, a navíc že rozumí dobře co ta literatura nám říká o vysokoskolském vzdělávání. V přehledu literatury jsem nenašel žádnou mezeru ve formě jiné literatury nebo výzkumných prací, které by změnily její názory a poznatky.

Osobně považuji za nejdůležitější příspěvek této práce v tom, že adresuje mezinárodní vzdělávání jako komplexní systém, který je multi-dimenzionální, mezi-kulturní a mezi disciplinární. To znamená, že tento obor je velice komplexní a že je nutno ho vnímat prostřednictvím několika perspektiv které se musí vzít na vědomí; většina lidí se ale dívá na mezinárodní vzdělávání prostřednictvím jediného “frame of reference” – většinou jako mobilita - což znamená že obor není dobře porozuměn a poznatky o něm jsou značně zkrácené.

Pani Janebová se rozhodla použít kvalitativní metodologii pro svůj výzkum, a její kapitola o této metodologii odpovídá všeobecným znalostem o této metodologii. Je si vědoma všech výhod i nevýhod které plynou z takového rozhodnutí, a uplatnila tyto znalosti dobře ve svém výzkumu i ve formulaci otázek které kladla lidem kteří byli subjekty její práce – v osobních setkáních i v písemných dotaznících. Všechny tyto otázky jsou konzistentní s teoretickou formulací, kterou popsala v předchozích kapitolách. Jak vyplývá ze závěru její práce, některé otázky byly neobvykle a těžko k odpovězení, právě proto že tento obor a jeho dimenze nejsou dobře znány.

Posudky disertačních prací mají být objektivní a obsahovat nejen pozitivní charakteristiku těchto prací, ale i slabší stránky. Mám potíže najít takové slabší stránky, protože srovnávám tuto práci s celou řadou disertačních prací, s kterými jsem měl něco společného, a troufám si říci, že tato disertační práce je jedna z nejlepších, s kterými jsem pracoval. Jediné slabosti, které jsem našel, jsou spojeny s tím, že se pani Janebová rozhodla psát tuto práci v angličtině, takže jsem našel několik chyb v překlepu a “spolování”, několik špatně použitých předložek, a jeden nebo dva příklady špatně použitých terminů, které znamenají něco jiného než jak jsou použity. To jsou ovšem normální chyby které dělají všichni, kteří používají cizí jazyky, včetně mě, i po mnoha letech života v Americe. Její rozhodnutí psát v angličtině by se nemělo vidět jako slabost, ale mělo by se ocenit zvláště, protože vyžadovalo daleko větší namáhání, schopnost a péči, než psaní v rodinném jazyku.

Nejdůležitější slabost podle mého názoru je ale v něčem jiném. Kdyby pani Janebová představila svou disertační práci na našich univerzitách, očekávali bychom – ve skutečnosti bychom vyžadovali – aby udelala přesný zápis všech schůzek, které měla s jejími subjekty, aby takové zápisy proverila zpátky s těmito lidmi, a aby je připojila jako přílohy (samozřejmě anonymně kódované). Tímto způsobem by čtenář vedel nejen jak byli určité otázky odpovězeny, ale také v jakém kontextu byli vyjádřeny. Protože nejsem dobře informován o tom, jestli Vase fakulta nebo katedra má pravidla pro takový výzkum, je můj postřeh jen osobním názorem. Má ale něco společného s tím, jak se dívám na závěr této disertační práce, a na doporučení, které s tímto závěrem plynou. Rozhodně se

totožnuji s pani Janebovou, ale protože nejsem přesně informován o situaci na Filosofické Fakultě, (nemám znalost o složení kateder, nabídky přednášek, požadavky pro absolvování, počet studentů v určitých oborech, atd. atd.) a protože jsem ve skutečnosti zahraničním profesorem, je to nevhodné pro mě, abych se vyjadřoval o tom, jak reformovat vysoké školství v České Republice. Současně je nutno se zmínit o tom, jak důležité jsou znalosti o změnách, o teoriích vedení, a o “organizational behavior” o kterých pani Janebova mluví velice důkladně v přílohách její disertační práce. Tu oceňuji velice pozitivně, nejen pro ty, kteří by měli mít na starosti uplatnění změn na vysokých školách, ale i pro absolventy našich univerzit protože bez takových znalostí budou omezeni v jejich pozicích a těžko se dobíjí na vedoucí místa v nich.

Pro mě nejhlavnějším příspěvkem této disertační práce je v tom, jak současná doba se vyjadřuje k transferu znalostí z jedné kultury do druhé, což je jeden z těch “frames of reference” jak se dívají na mezinárodní vzdělávání. V tomto smyslu pani Janebova cituje správné předpoklady, za jakých takový transfer znalostí je možný, t.j. za prvé lidé si musí být vědomi toho, že nějaké znalosti jim chybí, za druhé že vědí kde takové znalosti jsou, za třetí musí vědět jak je získat a hlavně jak je ohodnotit mezikulturně, za čtvrté, musí mít určitou infrastrukturu k tomu, jak nové znalosti absorbovat a integrovat s existujícími znalostmi a konečně za páté, jak použít tyto znalosti pro další rozvoj a produkci nových znalostí.

Doufám, že toto ohodnocení uspokojí Vaši důvěru ke mě jako oponent této práce. Na základě svých znalostí v tomto oboru doporučuji aby tato disertační práce byla přijata jako daleko více než adekvátní pro titul na který pani Janebova kandiduje. Protože souhlasím s tím, že tento obor a znalosti o něm jsou tak důležité v dnešní globální situaci, také doporučuji, aby se tato práce přeložila do češtiny a publikovala pro širší veřejnost. Jsem si jistý že pani Janebova se bude zajímat o to jak popularizovat tento obor. Zatím neexistuje souhlas o tom co mezinárodní vzdělávání znamená – proto záleží na jednotlivých univerzitách nebo fakultách aby se sami rozhodli jak důležité tento obor je, jak ho přeložit do kurikulárních a mimo-kurikulárních aktivit, a jak ho stále obnovovat tak aby eventuálně všichni studenti a profesori byli globálně vzděláni. K tomu je ovšem potřeba mít takovou diskusi, o kterou se pani Janebova zajímá.

Těším se na závěrečnou schůzi zkušební komise 15. září, 2008 a vynasnažím se abych přispěl pozitivně k jejímu průběhu.

Vas

Josef A. Mestenhauser
Distinguished International Professor Emeritus
Department of Educational Policy and Administration
Concentration of International Development Education and
Honorary Consul of the Czech Republic Emeritus